

XXXIII UNIVERSITAT D'ESTIU D'ANDORRA
DEL 29 D'AGOST A L'1 DE SETEMBRE DEL 2016

Sessió del 29 d'agost del 2016

ELS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE: UNA OPORTUNITAT GLOBAL

Cristina Gallach

Periodista. Secretària general adjunta per a la comunicació i la informació pública, ONU
Periodista. Secretaria general adjunta para las comunicaciones y la información pública, ONU
Journaliste. Secrétaire générale adjointe chargée de la communication et de l'information, ONU

Per citar aquest article / Para citar este artículo / Pour citer cet article :

GALLACH, Cristina. «Els objectius de desenvolupament sostenible: una oportunitat global» [en línia], a: Universitat d'Estiu d'Andorra (33a : 29 d'agost - 1 set., 2016 : Andorra la Vella). *Transformar el nostre món, l'agenda 2030 per al desenvolupament sostenible = Transformar nuestro mundo, la agenda 2030 para el desarrollo sostenible = Transformer notre monde, l'agenda 2030 pour le développement durable*. Andorra: Govern d'Andorra. Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior. Universitat d'Estiu d'Andorra, 2018, p. 17-31 (978-99920-0-856-0) <<http://www.universitatestiu.ad/UEA2016>>

Molt Il·lustre Senyor Antoni Martí Petit,
Senyor moderador Jean-Paul Marthoz,
Senyor Philippe Douste-Blazy,

És un gran plaer per a mi ser aquí amb tots vostès.

Com a catalana que tinc molt d'afecte al vostre país, que he visitat sovint, i que he gaudit dels vostres espectaculars paratges, és un honor que m'hagueu convidat a participar en els vostres debats.

Crec fermament que el món acadèmic i les Nacions Unides han d'aprofundir els lligams i les relacions, tant pel que fa a la divulgació, com, sobretot, pel que fa a la recerca i la investigació en tots els àmbits per aconseguir un món molt millor.

Confio que la meva participació avui amb la Universitat d'Estiu d'Andorra i el Departament d'Informació Pública de les Nacions Unides sigui només un primer esglao per a una cooperació molt intensa tant sobre idees com sobre activitats.

Permeteu-me que faci una breu referència als joves, elements clau del món acadèmic.

Fa tres setmanes, a Calgary, al Canadà, vam celebrar el Dia internacional dels joves, en un gran acte a la universitat. El missatge que més va entusiasmar els centenars de joves aplegats va ser el de la mobilització: «Cadascun de vosaltres és un agent de canvi». Els va dir el secretari general, Ban Ki-moon, «l'educació no és una cosa que vosaltres us emporteu, sinó que la retorneu a la societat, al món».

Amics, amigues, les Nacions Unides són l'expressió institucional de la comunitat internacional. Una peça essencial del sistema internacional i un actor decisiu del que ha de ser un multilateralisme eficaç. El tipus de debat que fa avançar les agendes, que fa progressar!

I un dels grans desafiaments que tenim és com incorporem els joves perquè esdevinguin agents de canvi. Molts joves pateixen l'exclusió, la discriminació i la pobresa. Es calcula que hi ha 75 milions de joves aturats. Però els joves sou els qui trenqueu barreres, supereu les divisions i establiu nous lligams. Sou agents de pau, constructors de la pau.

Ara fa setanta anys, quan el món intentava renéixer de les ruïnes i la devastació de la Segona Guerra Mundial, les Nacions Unides varen sorgir com una eina excepcional per mantenir la pau i l'estabilitat al món, facilitar-ne el desenvolupament i defensar els drets humans.

La Carta de les Nacions Unides, signada el juny del 1945 per 51 països a San Francisco, els que havien guanyat la guerra, comença d'una manera solemne:

«Nosaltres, els pobles de les Nacions Unides, decidits a preservar les generacions venidores del flagell de la guerra que durant la nostra vida ha infligit dues vegades uns sofriments indicibles a la humanitat [...]»

I continúa:

«decidits a refermar la fe en els drets fonamentals dels homes i les dones [...]»

I referma:

«decidits a promoure el progrés social, millors condicions de vida dintre d'una llibertat més àmplia [...]»

Aquests objectius i aquesta aposta per la humanitat ara és més vàlida i necessària que mai.

El principi bàsic que estableix la Carta és resoldre els problemes internacionals per la via de la cooperació i el diàleg. Vetllar per la pau, pel desenvolupament, respectant les lleis i les normes internacionals.

I, per sobre de tot, aconseguir i preservar la dignitat de cadascun dels éssers humans.

L'organització que va néixer a partir d'aquella carta fundacional és la primera font de legitimitat internacional. És la primera que alerta sobre els problemes i les amenaces globals. També és la primera que arriba i l'última que marxa de les zones en conflicte o escenaris d'una catàstrofe natural.

És l'última esperança per als més deseparats. És l'única que té poder de convocatòria universal. 193 estats s'asseuen a la mateixa sala, la de l'Assemblea General, on els problemes de cadascun d'ells esdevenen responsabilitats de tots i, per tant, s'obren oportunitats per trobar-ne una solució.

Als que pensin que això és una teoria voluntarista dissenyada en un moment de fatiga mundial, als que qualifiquen la seva tasca d'impossible, els recordaria dues frases de dos personatges que tenen moltes connexions entre si.

Nelson Mandela, com sempre contundent, va dir: «Sempre sembla impossible fins que està fet.»

I Muhammad Ali, un boxejador que era molt més que un boxejador, missatger de la pau de l'ONU, va argumentar:

«Impossible és només una gran paraula projectada per homenets que troben més fàcil viure en el món que els han donat que no explorar el poder que tenen per canviar-lo.

Impossible no és un fet. És una opinió. Impossible no és una declaració. És un repte. Impossible és potencial. Impossible és temporal. Impossible no és res.»

I acompanyant aquestes grans paraules, jo us afegiria un exemple concret. Impossible no va ser, durant la Segona Guerra Mundial, organitzar una cadena d'evasió per aquestes valls, per ajudar combatents contra el règim nazi a fugir «entre el torb i la Gestapo», com va explicar Francesc Viadiu al seu llibre.

I aquest és el tipus d'energia que es necessita per fer front als problemes del segle XXI. Uns problemes que tenen una complexitat sense precedents, sotmesos a tensions i dinàmiques de tot tipus: econòmiques, demogràfiques, polítiques, mediambientals ...

Permeteu-me que en repassi alguns dels més urgents ...

Començaré per explicar-vos el cas de la **Nadia Murad**.

Té 21 anys, és menuda i té uns cabells llargs i negres. És una de les veus més impactants entre els milions de persones que pateixen les guerres i l'opressió, i que han estat obligades a fugir.

La Nadia és una noia de l'ètnia/religió yazidita, de la regió de Mossul, al nord de l'Iraq. Esclavitzada i víctima d'abús sexual de l'ISIS durant mesos, va aconseguir escapar-se del seus captors.

Refugiada primer en un camp de l'ONU, ara ja ha trobat ajuda i una mica de confort a Stuttgart, a Alemanya.

4.000 dones i nenes del mateix grup encara segueixen retingudes! Ella és la veu de totes!

És valenta. Surt en públic. Va explicar els horrors patits davant del Consell de Seguretat. El seu testimoni va ser colpidor. Una experiència única per a ambai-xadors i diplomàtics poc avesats a escoltar de primera mà el crit de les víctimes.

La Nadia pronuncia conferències, parla a altres joves i, sobretot, exigeix amb la seva veu suau, però forta, que els conflictes, vells o nous, no es deixin en l'oblit i que els responsables no en quedin impunes. Sacseja les consciències dels qui, si exercissin el lideratge necessari, podrien crear les condicions necessàries per a la solució: els governs més poderosos, sobretot els membres del Consell de Seguretat, amb l'ajuda i en el marc de les Nacions Unides.

D'aquí a un parell de setmanes l'anomenarem ambaixadora especial de l'ONU per la dignitat de les persones que han patit el tràfic humà.

Després, el 19 de setembre, començarem la setmana anual més important de les Nacions Unides, precisament amb una cimera especial per buscar solucions al greu problema que pateixen els milions de refugiats i els emigrants, i l'impacte que provoquen els grans desplaçaments de persones.

El secretari general, Ban Ki-moon, i tots els governs reunits, haurien de posar les bases d'un gran pacte mundial que permeti donar una resposta millor i sobretot més coordinada als drames humans, personals, i també econòmics i polítics que aquesta mobilització massiva de persones provoca arreu, en els països d'orgien, de trànsit, o en els llocs on pretenen establir-se.

Guerres com les de Síria, el Iemen, l'Iraq, Líbia ... Zones en conflicte permanent com el centre d'Àfrica, el Sudan del Sud, Somàlia o països on la història ha estat cruel amb els seus habitants, com l'Afganistan, i moltes tragèdies més, han fet que 60 milions de persones s'hagin vist obligades a abandonar les seves llars.

Prop de 20 milions són menors de 18 anys.

125 milions de persones necessiten ajuda humanitària.

Tres dades, tres xifres, tres realitats que ens han de fer mobilitzar ...

Segueixo en aquesta regió convulsa de l'Orient Mitjà.

El camp de refugiats de Zaardari, a Jordània, és una de les «ciutats» que han crescut més ràpidament i en menys temps. En un immens terreny secaner i inhòspit, on no hi havia pràcticament ni una ànima, ara s'hi amunteguen 80.000 persones.

Recentment, a la clínica de maternitat que l'Organització de l'ONU per la Població hi té instal·lada, pediatres i personal sanitari varen celebrar el naixement del nadó número 5.000!

Milers de refugiats sirians s'apleguen a Zaardari, molts des de fa sis anys. És lògic que hi neixin nadons. I les agències humanitàries fan el que poden perquè hi puguin viure de la manera més «digna» possible.

Fins i tot adapten la forma en què habitualment treballen. A les seves ciutats d'origen, la majoria d'aquests sirians vivien de manera tan moderna com aquí: estaven connectats a la xarxa amb iPhones, eren ciutadans globalitzats ...

Ara no tenen res. El programa mundial dels aliments de l'ONU ha optat per substituir el tradicional repartiment de sacs d'arròs i farina per targetes de crèdit, que es van omplint regularment i que els beneficiaris utilitzen en supermercats.

Fins i tot en la desesperació més gran, és possible ajudar la gent intentant preservar la seva dignitat ... Aquest sistema els dona més intimitat, més llibertat d'elecció ...

Però els problemes de la Nadia o dels nadons de Zaardari no tenen solució definitiva sense una negociació política. Sense acords diplomàtics. I aquest és motiu d'extrema frustració. El balanç de la comunitat internacional sobre la capacitat d'arribar a acords de pau és insatisfactori. Això s'ha de denunciar!

Els qui negocien els alto el foc i les treves per fer passar els combois humanitaris són els caps de les agències de l'ONU.

En tots els casos, com ara a Líbia, a Síria o al Iemen, per citar-ne tres, els principals actors mobilitzats són els enviats del secretari general i els seus equips negociadors. Però això és clarament insuficient per acabar amb els conflictes.

El marge que tenen aquests negociadors i la capacitat de maniobra és directament proporcional a la determinació dels 15 països del Consell de Seguretat, en particular dels cinc permanents, que tenen dret de veto, d'arribar a un acord. Aquests països tenen la clau de forçar compromisos entre les múltiples parts, compromisos sovint molt difícils, però absolutament imprescindibles.

I mentre aquests acords no arriben, qui està al costat de les víctimes són les agències humanitàries i els voluntaris de les ONG d'arreu.

I és que les guerres del segle XXI són molt sovint guerres que ningú no pot guanyar. Ja no passa allò que llegíem als llibres d'història, que els conflictes s'acabaven amb un guanyador i un perdedor. Tothom perd. Per això, és més necessari que mai passar d'una dinàmica de gestió de conflictes a una de prevenció i d'actuació sobre els problemes des de les arrels.

Amics i amigues,

Si l'expedient de l'ONU en la missió de mantenir la pau i la seguretat al món té moltes zones fosques, els esforços per fer avançar el desenvolupament han donat millors resultats.

L'experiència demostra que no hi ha pau sense desenvolupament, al mateix temps que el desenvolupament no és possible sense la pau. I per acabar de tancar aquest cercle, ni la pau ni el desenvolupament no són sostenibles si no es respecten els drets humans.

Anem per passos, analitzem tendències, canvis i contrastos en el progrés socioeconòmic al món:

- En els últims 15 anys la pobresa extrema s'ha reduït a la meitat.
- Però encara hi ha 3.000 milions de persones que viuen amb menys de 2,5 dòlars al dia.
- 1.300 milions viuen amb menys d'1,25 dòlars, nivell que es considera d'extrema pobresa.
- I 800 milions de persones se'n van a dormir amb gana. Recordem que el dret a l'alimentació és un dret fonamental!
- Fa 25 anys, el 1990, la meitat de la població al món en via de desenvolupament vivia amb menys d'1,25 dòlars al dia. Ara, aquesta proporció és del 14 per cent.
- En matèria de sanitat i salut, els canvis positius són exponencials. La taxa de mortalitat infantil s'ha reduït espectacularment, de la mateixa manera que ho han fet les malalties infeccioses com ara la sida. Pràcticament, només hi ha pòlio a dos països, al Pakistan i a l'Afganistan.
- Molts més nens van ara a l'escola en comparació del 2000. L'alfabetització dels joves entre els 15 i els 24 anys supera el 90 per cent i moltes més nenes estan escolaritzades. Un clar avenç cap a l'eliminació de la disparitat de gènere en l'educació primària, secundària i superior.

Tanmateix, conscients del que queda per fer i que la situació actual és injusta i insostenible, col·lectivament, tots els països de l'ONU han pres una decisió sense precedents. Han adoptat un pla particularment especial i ambiciós.

El pla té un nom un punt burocràtic, els *17 objectius del desenvolupament sostenible*, o si el voleu més curt, *l'Agenda 2030*. Està pensat per a la gent i per al planeta i pretén no deixar ningú, sigui d'on sigui, al marge, endarrerit! Aquest n'és el lema més repetit!

És l'agenda més transformadora que mai s'ha aprovat per consens de tots els estats membres de l'ONU, els 193 països.

Abraça qüestions bàsiques, drets fonamentals, com ara acabar amb la gana al món, proporcionar educació de qualitat, salut i benestar a tothom, canviar els mètodes actuals de producció i consum fins a arribar a un model sostenible i a la igualtat de gènere i, lògicament, preservar el planeta.

D'aquí a pocs dies, a Nova York, recordarem el primer aniversari de l'adopció per aclamació d'aquests 17 objectius. Va ser el setembre de l'any passat, en una reunió memorable de l'Assemblea General, amb una assistència històrica de dirigents mundials, inclòs un personatge magnífic i singular, el Papa Francesc.

Recordarem que els compromisos assolits davant de 193 joves que simbolitzaven el futur, encapçalats per la noia pakistanesa Malala Yousafzai, víctima dels talibans per defensar el seu dret a anar a l'escola, s'han de fer realitat.

Precisament aquests joves, conscients que aquest pla és per a ells, perquè es trobin amb un món millor quan siguin adults, varen reclamar que no es deixés incomplir ni una coma d'aquest full de ruta extraordinari.

Aquests objectius compten amb el suport de la societat civil, que va contribuir a redactar-los i que se'ls ha fet totalment seus. De la mateixa manera, representants del sector privat, dels negocis, s'hi han bolcat i participen d'aquesta responsabilitat universal de fer un món millor.

Si ens ho mirem amb una perspectiva general, l'ambició és tan gran que sense la contribució de tothom serà impossible complir-ho. Per això és un moment engrescador, perquè representa una oportunitat única que està generant una energia sense precedents!

Hem d'assegurar-nos que ningú no s'escapoleixi de la seva part de responsabilitat: governs, administracions estatals, regionals i locals. L'objectiu és global, però, en molts casos, l'acció més eficaç es farà a escala local.

Cada pas està molt pautat. Les metes concretes estan definides, 169 en total, i els indicadors per mesurar-ne l'impacte també estan establerts.

Tenim quinze anys per fer-los realitat.

Per què aquesta Agenda 2030 ens fa sentir més optimistes que mai?

- Per la qualitat del consens i la determinació de tothom. Us ho dic, no té precedents. És una oportunitat única. O ara o mai!
- Perquè el progrés científic i tecnològic hi tindrà un paper més rellevant que mai. Hi va a favor i obre possibilitats mai explorades. Inclòs l'impacte que tindrà el nivell de «connectivitat» actual: el 95 per cent del món està cobert per un senyal electrònic.
- Perquè el grau de vigilància del compliment dels acords que s'aplicarà des de les Nacions Unides sobre les seves pròpies responsabilitats, però sobretot pels estats membres, serà molt intens. Fins i tot s'espera que la societat civil en demani els comptes de manera regular, alhora que hi contribueixi prenent les mesures que li pertoquen.

Necessitem ONG que ajudin els més desvalguts. Però se'n necessiten moltes que ajudin a conscienciar dels canvis que s'han d'introduir en la manera com es fan les coses quotidianament. Aquesta agenda requereix un compromís ètic i uns valors de progrés i de solidaritat més reforçats que mai.

A l'optimisme, hi hem d'afegir un sentit d'urgència i el caràcter universal. I això és necessari repetir-ho aquí, en aquest magnífic i pròsper país.

Fins i tot els països més rics, més avançats i més benestants tenen camí per recórrer. Els més rics i els més pobres.

Només cal citar problemes de desigualtat, integració, protecció del medi ambient, habitatge ... Oi que aquí també s'ha d'aprendre a consumir millor, d'una manera més sostenible i preservant l'entorn? No cal dir-ho de les zones més pobres i menys desenvolupades, on encara es lluita contra l'analfabetisme, on no hi ha serveis sanitaris, habitatges dignes, o on les violacions dels drets humans són constants.

Ja veieu que aquests objectius estan íntimament lligats els uns amb els altres. Millorar-ne un provoca canvis positius en els altres. Però n'hi ha un, el número 13, salvar el planeta, que adquireix una posició primordial. Se situa al centre. El futur dependrà del fet que siguem capaços de preservar-lo de la destrucció.

Per això és tan important **l'Acord de París sobre el canvi climàtic**.

Algunes dades:

Com a resultat de l'activitat humana, la temperatura de la Terra ha augmentat un grau els últims 50 anys. Les concentracions del gas d'efecte d'hivernacle són més altes que mai, i les emissions han crescut quasi el 80 per cent des del 1970.

El 2015 va ser l'any més càlid des que es registren aquest tipus de dades. Quinze dels setze anys amb temperatures més elevades mai enregistrades són d'aquest segle.

Tresors arquitectònics com Venècia estan destinats a desaparèixer.

El flagell del fenomen del Niño provoca sequeres i desertització a les zones més vulnerables d'Àfrica, Àsia i Amèrica, i hi ha inundacions devastadores en zones costaneres.

Dos detalls ben diferents: el Niño podria acabar amb centenars d'espècies animals i vegetals úniques al món que poblen les illes Galápagos, a Equador. I 4.500 quilòmetres més al nord, a Nova York, tempestes cada vegada més extremes amenacen la integritat de l'Estàtua de la Llibertat.

L'acord històric de París defineix un compromís global per limitar l'increment de la temperatura a 1,5 graus centígrads. Cada país haurà d'aplicar el seu propi pla. Andorra també. I tots aquests plans per separat faran possible que es compleixi l'objectiu comú.

El 21 de setembre, també durant la setmana més important de les Nacions Unides, es farà un acte especial per recordar els compromisos contra el canvi climàtic i animar els governs i els parlaments a accelerar la ratificació de l'Acord de París. Es tracta que entri en vigor com més aviat millor, fins i tot abans del previst.

Els països més rics també s'han compromès a donar ajudes financeres significatives i ajuda tècnica als més pobres perquè redueixin les emissions i s'adaptin, com els altres, al canvi climàtic. Caldrà fer-les efectives!

Aquí el factor urgència s'ha de combinar amb la tenacitat i el llarg termini. Estem parlant de limitar les emissions de gas causades per l'activitat humana als nivells que els arbres, la terra i els oceans poden absorbir naturalment cap al 2050 o el 2100!

També s'hauran de combinar les estratègies globals amb múltiples accions locals arreu del món. N'hi ha una que m'agrada sempre citar, perquè té lloc

en un dels indrets més pobres i sacsejats pels conflictes. Per frenar la desertificació al Txad, que a més provoca migracions forçades, l'ACNUR, l'agència pels refugiats, ha plantat 300.000 arbres l'any. Un 60 % han sobreviscut. S'ha prohibit tallar arbres i matolls per fer foc per cuinar i s'afavoreixen els combustibles alternatius, com ara el gas o el biogas.

Amics i amigues, hem parlat de com aquests 17 objectius estan totalment entrellaçats els uns amb els altres. L'agenda pel desenvolupament sostenible està concebuda clarament a favor de la igualtat.

El problema de les desigualtats és tan complex que s'ha decidit abordar-lo, a més a més, en un objectiu concret, el 10, que té com a repte ni més ni menys que **reduir les desigualtats, a dins i entre els països.**

Ens trobem amb una realitat contradictòria. Malgrat els avenços positius a treure la gent de la pobresa, les desigualtats augmenten. La mitjana de les diferències d'ingressos ha crescut l'11 per cent en els països en vies de desenvolupament.

Però mentre les desigualtats entre països s'han reduït, a dins dels països s'han incrementat.

Les darreres dècades, el creixement econòmic ha estat espectacular. S'ha creat i acumulat riquesa a un ritme mai vist, però els sistemes econòmics, socials actuals han exacerbat les desigualtats. La creixent diferència d'ingressos és causa de moltes de les dificultats socioeconòmiques actuals.

Tots sabem que és un fenomen especialment greu a Occident, on 60 milions de llocs de treball s'han perdut per la crisi econòmica que va arrencar el 2008 i s'ha arribat al rècord de més de 200 milions d'aturats. I fins i tot en països tradicionalment més igualitaris, la separació entre rics i pobres s'ha fet més gran.

Augmenta el consens a considerar que el creixement econòmic no és suficient per reduir la pobresa si no s'aborda des d'una perspectiva inclusiva de les tres dimensions del desenvolupament sostenible —econòmica, social i mediambiental.

Parlant de desigualtats, una que afecta el 50 per cent de la població mundial i sobre la qual el progrés és dramàticament lent, malgrat que se'n parla constantment, és la desigualtat de gènere.

La igualtat de gènere. És un dret fonamental, una condició fonamental per un món en pau i pròsper.

Assolir la paritat 50/50 el 2030 és un gran repte. I no és només una qüestió moral. Té tot el sentit econòmic.

Néixer dona en molts països, sobretot en zones en conflicte, és veure's abocada a violències i abusos, a una vida sense dignitat. 40 milions de nenes són obligades a casar-se amb menys de 12 anys. Al món hi ha més de 700 milions de dones que es van casar sent nenes, amb menys de 18 anys. A 50 milions de nenes se'ls mutilen els genitals.

I una de cada tres dones pateix durant la seva vida violència física o sexual a mans del seus marits o parelles. I aquestes no són dades de zones en conflicte. Passa a Europa, als Estats Units ... A tot l'Occident!

Tot això malgrat que hi ha prou xifres que proven que, quan el nombre de dones ocupades augmenta, les economies creixen. Dit d'una altra manera, una reducció de la disparitat entre la participació de dones i homes en la força laboral produeix un creixement econòmic més ràpid.

En la majoria de països el salari mitjà de les dones és entre un 60 i un 75 per cent inferior al dels homes.

En general, és més probable que les dones s'ocupin com a treballadores as-salariades i en treballs familiars no remunerats; tenen més probabilitats de dedicar-se a activitats de baixa productivitat i a treballar en el sector informal i amb una menor mobilitat cap al sector formal que els homes.

Al ritme actual es trigarà 118 anys —2122— a aconseguir tancar les disparitats econòmiques entre homes i dones.

ONU-Dones, l'agència que, dins de les Nacions Unides, encapçala tots els esforços en la igualtat de gènere, que mobilitza els governs, la societat civil i els poders econòmics, detecta més progressos positius en l'educació que en temes relacionats amb la violència.

Moltes més nenes van ara a l'escola. Excepte en zones molt determinades, s'ha assolit l'objectiu d'eliminar la disparitat de gènere en educació primària, secundària i superior.

Les dones han guanyat terreny en la representació parlamentària en gairebé el 90 per cent dels 174 països amb dades dels últims 20 anys. La proporció mitjana de dones parlamentàries gairebé s'ha duplicat durant el mateix període. No obstant això, encara només una de cada cinc diputats són dones.

Amics, amigues, de reptes globals, n'hi ha molts més, com ara transformar moviments constants de persones —230 milions de migrants internacionals, o els més de 700 milions de migrants interns— en fenòmens positius tant pels qui s'han vist forçats a marxar, com per les comunitats que els reben.

O bé reptes com ara el terrorisme, les radicalitzacions xenòfobes ...

Per això em vull referir especialment al que fan i haurien de continuar fent les Nacions Unides per **vetllar i defensar els drets humans**.

Promoure els drets bàsics de les persones i aconseguir avançar cap al que estableix la Declaració Universal dels Drets Humans, del 1948, és un objectiu i una responsabilitat bàsica de l'organització.

Aquesta responsabilitat implica col·locar els drets humans al centre de totes les accions que es duen a terme per fer progressar el món.

Ja hem dit que no hi pot haver pau estable sense desenvolupament, i aquests dos elements, pau i desenvolupament, no es donaran si no es respecten els drets humans.

Per això, els drets humans han d'estar plenament incorporats a l'Agenda 2030.

L'ONU dona protecció i veu als més dèbils i oprimits. Vetlla perquè es compleixin les més de 80 convencions o declaracions. Promou la lluita contra tot tipus de discriminacions, de raça, d'origen, d'inclinació sexual ...

Però, malauradament, en molts països molta gent continua exclosa o marginada per múltiples raons.

Amics, amigues, no hi ha dubte que les Nacions Unides representen les aspiracions de tots per un món millor. Però també són acció, passos concrets, programes, plans ...

Són el punt de trobada de tothom, el centre de la legitimitat internacional i l'únic lloc on es poden abordar els grans problemes globals que només tenen solució amb el compromís de tots i una acció coordinada.

Aquesta legitimitat d'acció que atorga la Carta s'ha de saber guanyar cada dia amb avenços concrets, marcant pautes a seguir, empenyent els estats perquè arribin als consensos necessaris.

I, per damunt de tot, cal que ens assegurem que el treball que realitza l'entramat de programes, fons, oficines i departaments, el que anomenem *sistema*

de Nacions Unides, actua quan ha d'actuar i ho fa amb eficàcia i diligència; denuncia quan ho ha de fer i aporta els ingredients necessaris perquè les situacions canviïn: projectes i recursos.

El consens és sovint complex i difícil. Tanmateix, el consens comporta una important força addicional. De vegades, limita, quan es tracta del mínim comú. De vegades, el consens és paralitzant. No cal recordar quanta frustració han provocat les interminables disputes al Consell de Seguretat sobre com cal intervenir en un conflicte. Síria n'és el cas més paradigmàtic.

En aquests casos s'arriba fins on els estats deixen. No obstant això, és necessari preservar l'energia i la tenacitat per seguir intentant amb discreció i empena els moviments que arribaran a fer-los moure. És la manera que tenim d'avançar.

Perquè quan no queda cap altre recurs, tothom mira a les Nacions Unides. Per a molts són l'última esperança. Encara que sigui només per aquestes persones, ja val la pena fer-les més fortes i rellevants que mai.

Dag Hammarskjöld, el segon secretari general de l'ONU, va morir el 1961 en un accident d'avió quan es dirigia a una sessió de negociacions al Congo post-colonial. Autor reconegut i sofisticat diplomàtic, va escriure:

«No mesuris mai l'alçària d'una muntanya fins que no hagi arribat al cim. Llavors veuràs com n'era, de baixa.»

La muntanya es presenta en forma de món convuls, en canvi constant i desorientat, amb milions de persones patint, refugiats de guerra o desplaçats per catàstrofes.

La muntanya es presenta també en altres formes que semblen difícils i inabastables. I de muntanyes ho sabeu quasi tot aquí, a Andorra.

Per tant, les Nacions Unides que es necessiten han de ser més fortes que mai i ho seran si tenen el suport i el compromís de tots. Comptem amb tots i cadascun de vosaltres!

Moltes gràcies.